

Geografski inštitut Antona Melika na Znanstveno raziskovalnem centru SAZU v Ljubljani je izdal že petindvajseti letnik geografske revije Geografski zbornik. Zadnji z letnico 1985 je izšel v letu 1986. Uredila sta ga Ivan Gams in Drago Meze. V zborniku so natisnjene tri razprave. Obsega 155 strani, razprave so dopolnjene s tabelami in tematskimi zemljevidi med tekstom ter večbarvnimi kartami v prilogi. Geografski zbornik je ena redkih geografskih revij pri nas, kjer tekst dopolnjujejo fotografije.

Drago Meze v študiji Hribovske kmetije v Polhograjskem hribovju, bližnji okolici in sosednjih Rovtah nadaljuje s proučevanjem hribovskih kmetij v Sloveniji, ki jih je začel s proučevanji v Gornji Savinjski dolini in na območju Kokre in Krvavškega pogorja. Po že ustaljeni metodi in osnovnih smernicah za geografsko proučevanje hribovskih kmetij v Sloveniji je proučil 764 kmetij v 70 hribovskih naseljih v osrednjih Polhograjskih hribih, na desni strani Poljanščice, v Logaških Rovtah in v Žirovskih Rovtah. Obravnavane regije se med seboj razlikujejo po fizičnogeografskih potezah, imajo pa skupne poteze v družbenogeografskih značilnostih. Podnebje je primerno za govedorejo in manj za poljedelstvo. Njivske površine se krčijo na račun travnikov. Kmetije so v Logaško-Žirovskih Rovtah manjše kot v Polhograjskem hribovju, kar je v tesni povezavi s kolonizacijo v 16. stoletju. Gospodarsko stanje je od naselja do naselja različno. Živinski fond je zadovoljiv, kmetije so dobro opremljene s kmetijsko mehanizacijo, največ perspektivnih kmetij je na desni strani Poljanščice. Prometna povezanost z dolino se izboljšuje, kar omogoča večjo dnevno migracijo v bližnje industrijske centre. Zaradi možnosti zaposlitve v industrijskih krajih - Logatec, Žiri se povečuje delež mešanih kmetij. Spremenjene gospodarske razmere že imajo vpliv na kmetijsko proizvodnjo. Uporaba kmetijskih gnojil in krmil se je zmanjšala, upada število živine. Delež opuščenih in neperspektivnih kmetij je nižji od povprečka (10%) v prejšnjih študijah o hribovskih kmetijah v Sloveniji.

Geografski inštitut Antona Melika že več let vodi raziskave poplavnih območij v Sloveniji. Andrej Kranjc v študiji Cerkniško jezero in njegove poplave prikaže naravne pogoje, mehanizem in značilnosti poplav na Cerkniškem polju. Obravnava zgodovino Cerkniškega jezera, naravne značilnosti ter melioracije in regulacije na Cerkniškem polju. Študiji je dodana tudi bibliografija o Cerkniškem jezeru. Cerkniško polje je tipično presihajoče polje z vsakoletno redno in razmeroma dolgotrajno poplavo. Normalno poplava na polju obsega 20,3 km², najobsežnejša je bila leta 19826 s 30 km². Polje je bilo v letih 1960-1982 povprečno zalito 285 dni. Voda se zadržuje redno preko pol leta in je reden pojav. Poplave so izrazito sezonske. Pomladanske so povezane s pomladanskimi padavinami in taljenjem snega, jesenske pa z jesenskimi deževjem. Poplave so za nekatere "škoda" (zalite kmetijske površine), za druge pa je "škoda", kadar voda prehitro odteče v požiralnike (ribiči, turizem ...). Načrti za izkoriščanje Cerkniškega jezera so neenotni.

Dušan Plut je avtor študije Geografske značilnosti poplavnega sveta Kolpe in njenih pritokov v zgornjem Pokolpju. V študiji je s prispevkom Prsti poplavnega sveta sodeloval Franc Lovrenčak. Študija temelji na uporabi raziskovalnih metod geografskega proučevanja poplavnih področij, ki že vrsto let potekajo na Geografskem inštitutu Antona Melika. Zgornje Pokolpje je

sestavljeno kraško porečje. Poplave zajemajo razmeroma majhne površine (nekaj nad 1250 ha), v gospodarskem pomenu pa so poplave toliko pomembnejše, ker poplavljaajo zemljišča, primerna za intenzivno kmetijsko proizvodnjo. Poplave ob Kolpi se pojavljajo na akumulacijskih ravninah reke in njenih pritokov ter ob sotočju s pritoki. Poplave ob Kolpi in Lahinji so kratkotrajne, sezonske, najpogostejše jeseni, ko nastopi obilno deževje. Trajajo največ tri dni. Prsti poplavnega sveta so večinoma mlade, z znaki oglejevanja v spodnjem delu profila, po pH vrednosti so kisle do slabo kisle. Uvrščamo jih med slabo oglejene obrečne prsti. Posebna pozornost je v raziskavi namenjena vodnim obratom na Kolpi in pritokih. V preteklosti je delovalo 200 vodnih obratov, od tega kar tri četrtine mlinov. V letu 1984 je delovalo le še 24 vodnih obratov. Največ obratov je prenehalo delovati po letu 1965 (spremembe v načinu kmetovanja, sprejembe v gospodarski usmerjenosti, davčna politika, izseljevanje prebivalstva). Na tradiciji starih vodnih obratov bi lahko nastale majhne hidroelektrarne, ki so velikega pomena z vidika energetske oskrbe, SLO in varstva okolja.

Janja Turk